

Høringssvar rammeplaner for kirkelig undervisning og læring.

Høringsinstans: Nord-Hålogaland bispedømmeråd

Kontaktperson: Silje Johnsen, sj695@kirken.no

Innhold

Felles innledning til rammeplanene	2
Forpliktende innhold i rammeplanene	5
Veiledende lister- overordnet om kjernetekstene	6
Rammeplan for 0–5 år	6
Veiledende lister 0-5 år	10
Rammeplan for 6–12 år	11
Veiledende lister-6-12 år	13
Rammeplan for konfirmasjonstiden	13
Veiledende lister bibeltekster- konfirmasjonstiden.....	15
Rammeplan for 13–19 år	15
Veiledende lister bibeltekster - 13-19 år.....	17
Rammeplan for unge voksne.....	17
Veiledende lister bibeltekster- unge voksne	18
Rammeplan for voksne	19
Veiledende lister bibeltekster- voksne	20

Felles innledning til rammeplanene

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring

– overordnet del tydelig fremstilt?

☐ Ja

Fritekst:

Sammenhengen mellom rammeplaner og overordnet del er tydelig fremstilt i hvilket forhold de har til hverandre. Likevel vil vi påpeke at rammeplanene kan tydeliggjøre perspektivene utover de tre innholdselementene fra overordnet del bedre. Vi savner tydeligere rammer i alle seks rammeplanene rundt; samisk kirkeliv, inkluderende kirkeliv og samarbeidsaktører som organisasjoner, barnehage og skole og kommune, frivillighet og kommunikasjonsarbeid. Overordnet er dette veldig godt skrevet, men i rammeplanene blir det ikke fulgt opp og oppleves derfor som vage. Videre mener vi at rammeplanene i større grad bør vektlegge formidling av kirkens tro og bekjennelse. Sentrale temaer som hvem Gud er (treenigheten), mennesket og verden, det onde, frelsen og nådemidlene, hva det vil si å være kirke og det kristne håpet, er omtalt i *Plan for kirkelig undervisning og læring* kapittel 2, men får for liten plass i de enkelte rammeplanene. Dette kan eksempelvis styrkes gjennom temaene «Bibel, tekst og tolkning» eller «Kirkens kultur og tradisjon», eventuelt ved å endre sistnevnte til «Kirkens tro, kultur og tradisjon». Overordnet del er veldig godt skrevet, men disse perspektivene blir ikke tilstrekkelig fulgt opp i rammeplanene og oppleves derfor som for vage.

Vi retter særlig blikket på inkluderingsfeltet, som vi vil at skal få mer konkretisert språk i rammeplanene:

Det er fint at perspektiver knyttet til inkludering, universell utforming og likeverdig deltakelse er tydelig forankret i den overordnede delen av planen. Samtidig videreføres og konkretiseres dette i liten grad i de ulike rammeplanene.

Overordnet del løfter fram barrierer knyttet til funksjonsnedsettelse, psykososiale utfordringer, kulturell bakgrunn, økonomiske forhold og utenforskap, og beskriver inkludering som et spørsmål om reell deltakelse og tilhørighet i fellesskapet. Dette perspektivet burde i større grad synliggjøres i rammeplanene.

Formuleringen «universell utforming og individuell tilrettelegging» brukes gjentagende, uten å konkretisere hva dette betyr pedagogisk, relasjonelt eller organisatorisk. Tydeligere beskrivelser av hvordan inkluderende praksis skal prege undervisning, fellesskap og relasjoner, kommunikasjon, informasjon, samarbeid, medvirkning og ressursprioritering i menighetenes arbeid savnes. Perspektiver knyttet til psykososiale utfordringer, kulturelt og økonomisk utenforskap, medvirkning, trygghet, kommunikasjon og relasjonell tilrettelegging bør derfor synliggjøres tydeligere i rammeplanene.

Overordnet del beskriver behovet for ressurser, tid og kompetanse, men dette følges i liten grad opp i rammeplanene. Det mangler også en tydelig sammenheng mellom verdigrunnlag og praktisk gjennomføring.

Inkluderingsperspektivet bør i større grad forstås som mer enn individuell tilrettelegging for enkelte deltakere. Rammeplanene bør tydeligere understreke behovet for læringsfellesskap og undervisningsformer som er fleksible og tilgjengelige for et mangfold av mennesker.

Konfirmasjonsplanen peker her i positiv retning ved å omtale trygge rom, informasjon om

tilrettelegging, dialog med foresatte og ulike uttrykksformer. Dette viser at det er mulig å være mer konkret, og tilsvarende tydelighet kunne med fordel vært gjennomgående i alle rammeplanene.

Konkretisering av inkluderende praksis

Rammeplanene kunne i større grad konkretisere hvordan inkluderende praksis skal prege:

- pedagogiske metoder
- fellesskap og relasjoner
- kommunikasjon og informasjon
- medvirkning
- bruk av frivillige og støttepersoner
- samarbeid med foresatte/pårørende
- fysisk, sosial og kulturell tilgjengelighet

Oppsummering av anbefalinger vi kommer med i denne høringen

- Tydeliggjøre inkludering som et mer forpliktende og gjennomgående perspektiv
- Konkretisere hvordan inkludering skal prege praksis i alle aldersgrupper
- Utvide forståelsen av barrierer til også å omfatte psykososiale, økonomiske og kulturelle forhold
- Løfte fram sammensatte barrierer (dobbel sårbarhet)
- Synliggjøre ansvar, kompetanse og ressursbehov
- Knytte inkluderingsarbeidet tydeligere til kirkens diakonale oppdrag

2. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

☐ Ja

Fritekst: De ulike rammeplanene gir ikke lik tydelighet for retningene i arbeidet med de ulike aldersgruppene. Alle rammeplanene bør beskrive rammene for aldersgruppen som en punktliste, slik som konfirmanttiden har da den oppleves mer tydelig og oversiktlig enn de andre rammeplanene. Rammene for hver aldersgruppe bør inkludere omfang (både 0-5 og 6-12 skriver hva man anbefaler, dette kan komme tydeligere frem), inkludering av det samiske, inkludering og tilrettelegging, samarbeid, frivillighet og tilrettelegging for medvirkning fra deltakerne.

Luthers lille katekisme har historisk vært viktig i formidling av kirkens sentrale lærestykker, slik det står i Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del (s.31), «Formidling av kunnskap om tro har alltid vært viktig for kirken. Luthers lille katekisme bidro til at trosinnholdet ble kjent for allmenheten». De ulike delene av Luthers lille katekisme er den del av Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del kapittel 2 og blir introdusert i rammeplanene for

de ulike aldersgruppene, selv om det ikke eksplisitt blir referert til den. Luthers lille katekisme bør få en sterkere posisjon i de ulike rammeplanene, både for at barna/konfirmanter/etc. kan bli introdusert for den Luthers lille katekisme som et bekjennelsesskrift som gir lærenorm og for å se sammenheng mellom sentrale lærestykker i den kristne tro.

Luthers lille katekisme kan i større grad benyttes som ramme for å introdusere og forstå sentrale tekster som er en del av rammeplanene (de 10 bud, trosbekjennelsen, Fadervår og sakramentene). Dette underbygges også av Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del s. 10 hvor det står: «Bibelen og trosbekjennelsen gir en klar referanseramme både til innholdet i den kristne tro og til hovedinnholdet i kirkelig undervisning og læring». Forklaringene til de ulike stykkene i Luthers lille katekisme bør inngå som en del av rammeplanene og introduseres gjennom ulike praksiser. I tillegg bør konfirmanter, unge voksne og voksne introduseres for Luthers lille katekisme som et bekjennelsesskrift, eventuelt i tillegg til andre av kirkens bekjennelsesskrifter.

Formuleringen «kan invitere til» gir et inntrykk av lav forpliktelsesgrad. Selv om det gir fleksibilitet kan det samtidig føre til at arbeid med inkludering, tilrettelegging og medvirkning nedprioriteres i praksis. Dersom målet om likeverdig deltakelse skal realiseres bør det i større grad tydeliggjøres hva som forventes av menighetene når det gjelder tilrettelegging, inkludering og medvirkning. Et mer forpliktende språk vil styrke planens funksjon som styringsverktøy.

3. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

☐ Ja

Fritekst: Det er veldig bra at det er kommet tydeligere erfaringsmål knyttet til de tre innholdselementene.

4. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

☐ Ja

Fritekst:

5. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivare tatt?

☐ Nei

Fritekst: Det samiske innholdet må tydeliggjøres i alle rammeplaner. Menighetene skal aktivt integrere samiske perspektiver i sitt arbeid, og rammeplanene må konkret beskrive hvordan dette kan gjennomføres i den enkelte menighet, tilpasset lokale forhold og i forlengelsen av føringene i overordnet del. Videre må alle rammeplaner ha et tydeligere og mer forpliktende språk om det samiske, slik at intensjonene i både overordnet del og vedtaket «KM 10/26 Bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen» blir fulgt opp i praksis.

6. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

☐ Ja

Fritekst: Det er hensiktsmessig at det ikke legges opp til progresjon mellom rammeplanene, og a fokus ligger på at hvert alderskull lærer og utforsker ut fra deres egne premisser og utvikling. Det er derfor også viktig at sentrale temaer går igjen i alle rammeplanene, og at det legges opp til ulik tilnærming til de temaene.

7. Mener høringsinstansen at foresattes og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivare tatt?

☐ Ja

Fritekst: Gjennom rammeplanene for 0-19 år er dette tydelig beskrevet. Og for unge voksne og voksne er det knyttet sammen med de andre rammeplanene.

Forpliktende innhold i rammeplanene

8. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen “For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken invitere dem til å: (...)”. Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om det er for lite forpliktende innhold i de seks rammeplanene generelt, og i rammeplanen for konfirmasjonstiden spesielt.

Fritekst: Formuleringene innenfor de tre innholdselementene «bibel, tekst og tolkning», «kirkens kultur og tradisjon» og «kristen tro i praksis» oppleves gjennomgående som gode. Det vurderes derfor ikke som nødvendig med et mer forpliktende språk i rammeplanene på disse områdene, med unntak av konfirmanttiden.

Samtidig kan enkelte rammeplaner med fordel korte ned punktene innenfor de tre innholdselementene, da flere av dem i praksis dekker det samme, men med ulike og til dels unødvendige eksempler.

For konfirmanttiden fremstår innholdsdelen som mer vag. Her kan enkelte formuleringer skjerpes, for eksempel ved å tydeliggjøre at «konfirmantene skal ha arbeidet med ...». Dette kan gjelde sentrale elementer som Fadervår, trosbekjennelsen og et utvalg kjernetekster som bør være felles for alle menigheter. Samtidig bør det fortsatt være rom for variasjon i øvrig innhold, slik høringsutkastet legger opp til.

Veiledende lister- overordnet om kjernetekstene

9. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

☐ Nei

Fritekst: Utvalget av kjernetekster fremstår som for snevert sett i lys av bredden i de ulike aldersgruppene, samtidig som det blir for omfattende for aldersgruppen 13–19 år. Den tematiske eksempellisten oppleves som et bedre utgangspunkt. Dersom det skal være en tekstliste i rammeplanen, vurderes en tematisk inndelt liste som mer hensiktsmessig enn den foreslåtte listen over kjernetekster. Samtidig ser vi en verdi i å ha en felles kanon av tekster som kan bidra til læring, gjenkjenning og sammenheng på tvers av aldersgruppene. Vi savner imidlertid tekster og salmer som tematiserer Den hellige ånd, og mener dette perspektivet bør være bedre representert i utvalget. Det bør derfor vurderes å supplere listen med flere tekster og salmer som ivaretar denne dimensjonen av kirkens tro.

Rammeplan for 0–5 år

10. Har høringsinstansen overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år?

Fritekst:

Innholdet i rammeplanen er god, men det kan tydeliggjøres enda mer gjennom å bruke færre eksempler og tydeligere tekst. Rammeplanen knyttes i liten grad til overordnet del, noe som er ønskelig. Se spørsmål 11 for utdyping av dette.

Forståelsen av inkludering bør utdypes. Inkludering handler ikke bare om individuell tilrettelegging for enkelte deltakere, men om å utvikle læringsfellesskap og undervisningsformer som er tilgjengelige og fleksible for et mangfold av mennesker. Dette innebærer å legge til rette for: deltakelse på ulike premisser, reell medvirkning samt opplevelse av tilhørighet og mestring. Reell medvirkning og deltakelse i praksisfellesskap er avgjørende for både læring og tilhørighet.

11. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplanens innledning?

Fritekst: Rammeplanens innledning, sammen med overskriften «aktiviteter for aldersgruppen 0–5 år», bør omarbeides og deles inn i fire innledende overskrifter som fremstår som mer hensiktsmessige:

Den første overskriften bør være «Hvem er 0–5-åringen?». Innholdet i innledningens avsnitt to og tre gir et godt grunnlag for dette, med fokus på barnas behov og hvordan de lærer best.

En overskrift bør være «Samisk innhold». Hvor det i større grad tydeliggjøres hvordan ivaretagelsen av det samiske i den lokale menigheten kan gjøres, og konkretiserer hva dette innebærer for aldersgruppen 0–5 år.

Den tredje overskriften bør være «Rammer for 0–5 år». Her bør innholdet som i dag er integrert i løpende tekst, tydeliggjøres som kulepunkter. Dette vil synliggjøre hva kirken skal og bør bidra med for aldersgruppen.

Den fjerde overskriften bør være «Samskaping», som fremhever betydningen av samarbeid med både barne- og ungdomsorganisasjoner og barnehager.

Avsnittet om «flere typer aktiviteter» fungerer godt, men innledningen kan med fordel omformuleres til å tydeliggjøre at aktiviteter for aldersgruppen kan deles inn i tre kategorier: «foresatte og barn sammen», «barn alene» og «foresatte som målgruppe».

Samtidig fremstår eksemplene på tilbud noe lite samstemte med det omfanget som ellers legges til grunn for arbeidet med denne aldersgruppen.

12. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

☐ Ja

Fritekst: Det kommer tydelig frem barnets omsorgspersoner har en viktig rolle i denne tiden.

13. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

☐ Ja

Fritekst: Hvordan aldersgruppen lærer er viktig informasjon til menighetene når de skal bygge opp sine årsplaner med aktivitetstilbud.

14. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

☐ Nei

Fritekst: Denne overskriften bør fjernes, da det handler om rammer for aldersgruppen. Mye av teksten kan ligge under innledningen hvor det skrives om hvordan aldersgruppen lærer. Rammeplanene bør ikke inneholde eksempler på aktiviteter som skal gjennomføres for hver enkelt aldersgruppe, da dette oppleves som svært førende for arbeidet i menigheten. Vil komme med et forslag til omskriving av teksten for å tydeliggjøre hva som er ønskelig (for å tydeliggjøre endringene i denne teksten er utdraget kopiert fra rammeplanen, det som er streket over ønskes fjernet, det som er uthevet med fet skrift og understrek er forslag til ny tekst):

Aktiviteter **Rammer** for aldersgruppen 0–5

- Alle døpte og interesserte barn og deres foresatte bør inviteres til minst tre forskjellige tilbud mens barna er i denne aldersgruppen.
- Kirken skal invitere aktivt til dåp **for alle aldre.**
- Aktivitetene bygges opp rundt fellesskap, lek, fortelling og sang. Ritualer og rutiner hører med. Barna får ta i bruk mange sanser i formidlingen.
- Universell utforming og individuell tilrettelegging er en forutsetning for likeverdig deltakelse. God og trygg kontakt med både voksne og jevnaldrende er viktig.

(I tillegg bør punktene som har et «skal språk» som er skrevet i innledning flyttes hit;)

- Hjemme og i kirken skal barna få møte omsorg, sanger, fortellinger og ritualer som viser hvem Gud er og hva det kristne livet er
- Kirkelig undervisning og læring for 0–5-åringene skal bidra til å bygge tillit og tilknytning til de nærmeste og til Gud
- Arbeidet skal bidra til å styrke relasjonen mellom barnet og deres foresatte. **Gjennom å Kirken skal** oppmuntre foresatte i deres omsorgs og oppdragelsesrolle, som det også vises til i dåpsløftet.
- Samiske språk ~~bør~~ **skal** være med også der hvor samisk ikke er hovedspråk.

~~Flere typer aktiviteter for 0–5-åringene~~ Aktiviteter for aldersgruppen kan deles inn i tre ulike typer; Samlingspunkter for foresatte og barn sammen; Det gjelder for eksempel babysang og småbarnssang, hvor læring kan skje i samspillet mellom barnet og omsorgspersonene. ~~Andre typer aktiviteter, Barna alene;~~ særlig i aldersgruppen 3–5, kan gruppedynamikken blant de jevnaldrende styrkes av at foresatte ikke er til stede. **Dette kan gi muligheter til at** ~~Da kan barn og foresatte kan~~ ha hver sine samlinger. ~~Dette gjelder også søndagsskole under gudstjenesten.~~ En tredje type aktiviteter er der hvor de foresatte er primære mottakere; slik som dåpssamtale og foreldreveiledningskurs. Uansett hvilken rolle foresatte har i selve læringssituasjonen, skal de som har ansvar for læringsaktiviteten, alltid anerkjenne at barnets læringsprosesser skjer i samspill med familien.

15. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

☐ Ja

Fritekst: Gode punkter som tar utgangspunkt i hvordan barn lærer.

16. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier?

Fritekst: Forslag til endring av teksten (*for å tydeliggjøre endringene i denne teksten er utdraget kopiert fra rammeplanen, det som er streket over ønskes fjernet, det som er uthevet med fet skrift og understrek er forslag til ny tekst.*):

- Bibeltekster som ~~kan~~ tematisere trygghet og tilhørighet **både i NT og GT**
- Bibelfortellinger om **hvem Jesus var, og hva han gjorde og gjør for oss i dag.** som gir en grunnleggende forståelse av hva Jesus gjorde og gjør
- Høytidsfortellinger, med vekt på Jesu fødsel og Jesu oppstandelse fra de døde
- Bibeltekster om Gud som skaper
- Lignelser om ~~etiske problemstillinger og dilemmaer~~

I forhold til tolkningskompetanse foreslår vi endring på begge punkter:

- Punkt en; forslag om å dele punktet i to:
 - o Fortellingene presenteres som enkeltfortellinger. Det vises til at de er hentet fra Bibelen, kirkens hellige bok.
 - o Høytidsfortellingene presenteres som fortellingene som hører sammen med kirkens høytider.
- Punkt to; at eksemplene tas bort.
 - o Sang og musikk brukes aktivt i bibelarbeidet, ~~for eksempel i form av barnekor~~

17. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

☐ Ja

Fritekst: Forslag til endring av punkter, hvor punkt 1-3 blir et felles punkt:

- Bruke musikk som arena for lek og fellesskap, bli sunget for og selv synge sanger og salmer knyttet til temaene de lærer om.

18. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst: Forslag til omskrivning av noen punkter.

Punkt 2,3,11 bør skrives til ett punkt;

- Delta i ulike former for bønn, som morgenbønn, bordbønn, kveldsbønn og velsignelser.

Punkt 6 bør stryke eksemplene; - synge, musisere og lytte til sang, joik og annen musikk i ~~babysang, barnekor og lignende~~

punkt 10 bør stryke eksemplene; - Sanse kirkerommet som et hellig sted, ~~for eksempel gjennom babysang, gudstjenester, sansevandringer, høytidsvandringer og åpen kirke.~~

19. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivare tatt?

☒ Ja

Fritekst: også her er det mange eksempler som ikke trenger å være med i teksten for å gi menighetene hjelp til hvordan de kan samarbeide med hjem og familie.

Forslag til endring (*for å tydeliggjøre endringene i denne teksten er utdraget kopiert fra rammeplanen, det som er streket over ønskes fjernet, det som er uthevet med fet skrift og understrek er forslag til retting av teksten*):

- invitere til ulike ~~dåpssamtale, babysang og andre typer~~ samlinger for barn og voksne sammen.
- gjøre noen av aktivitetene til møtepunkter **skape arenaer** på tvers av generasjoner.
- invitere ~~foresatte og andre familiemedlemmer i flere generasjoner til arrangementer der barnekolet synger.~~
- minne ~~foresatte og faddere om løftet de gir i dåpen.~~ **Hjelp foresatte og faddere til å følge opp dåpsløftet.**
- inspirere til å ~~etablere tradisjoner i forbindelse med dåpsdag.~~ **markere dager som dåpsdag og høytider.**
- forestå hvordan barn og foresatte kan feire høytidene hjemme.
- dele ut litteratur, ~~sanghefter, aktivitetsmateriell og andre ressurser~~ **materiell** som kan brukes hjemme, på flere aktuelle språk.
- Tilgjengeliggjøre materiell på flere språk og inkluderende muligheter.
- oppfordre ~~foresatte~~ til å ta i bruk kristne praksiser hjemme, slik som aftenbønn og bordbønn.
- invitere til temasamlinger om foreldre- og besteforeldreroller, eventuelt andre omsorgsroller.

Veiledende lister 0-5 år

20. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år?

Fritekst: Kjernetekstlisten er snever og oppleves ikke som relevant for rammeplanen.

21. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0-5 år?

Fritekst: Hvis man skal ha lister med tekster som vedlegg er eksempeltekstene satt opp på en god måte. Her kunne man i tillegg for å dele de inn i aldersgrupper, delt tekstene inn i temaer. Dette kan være til hjelp for menighetene som lurer på hvilke tekster man kan bruke inn mot ulike temaer.

22. Har høringsinstansen innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster?

Fritekst: Se svar i spørsmål 21.

23. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst:

Salmeboken har en gjennomarbeidet temainndeling i innholdsfortegnelsen, som speiler både ulike sider ved det kristne livet og kirkeåret. I tillegg finnes det bakerst i salmeboken en oversikt med forslag til salmer for yngre og eldre barn, samt sjangerinndelte tips, for eksempel innen misjon og diakoni. Salmebokens oppbygging vurderes derfor som godt egnet for arbeid med salmer på tvers av aldersgrupper, og det anses ikke som nødvendig med en egen veiledende liste i rammeplanene.

Det kan derimot være hensiktsmessig å inkludere et kort avsnitt i rammeplanene for alle aldersgrupper om hva man bør vektlegge ved valg av salmer ut fra hvordan hver aldersgruppe lærer og deres utviklingsstadium. Dette kan for eksempel omfatte bruk av gjentakende tekst, noen salmer har enkel melodi mens andre er mer utfordrende, salmer som kan tas i bruk i hjemmet, bevegelsessalmer, samt salmer som formidler innholdet i de bibelfortellingene det arbeides med i den aktuelle aldersgruppen osv.

Videre bør et slikt avsnitt også informere om hvor man kan finne salmer oversatt til samiske språk og kvensk. Som ressursbøker eller nettsider. Det kan i tillegg vises til andre relevante ressurser, som barnesalmeboken og konfirmantsalmeboken innenfor disse aldersgruppene hvor dette er aktuelt samt Salbmagirji, Kväänin virsihähti og Svenska kyrkan sin salmebok på meänkieli som har flere relevante salmer.

24. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst: Denne listen bør i større grad presisere at dens formål er å synliggjøre hvordan aktivitetene i «Kirka vår» kan beskrives. Hensikten er å hjelpe menighetene til å se hvordan aktivitetene ivaretar aldersgruppens erfaringsmål og læringsformer, samt tydeliggjøre menighetens mål med aktivitetene.

Dersom dette ikke er hensikten med listen, vurderes den heller ikke som et nødvendig vedlegg til rammeplanene. Dette gjelder for alle rammeplanene.

Rammeplan for 6–12 år

25. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år?

Fritekst: God innledning om hvordan barn i denne alderen lærer og utforsker på. Og mange gode punkter for å nå erfaringsmålene innenfor de tre innholdselementene. Veldig bra at det ikke er mange eksempler på type aktiviteter for aldersgruppen, men eksempler som viser temaer og metoder.

Begrepet universell utforming brukes gjennomgående, men uten at det er tydelig hva dette innebærer i praksis. Det vil være en styrke å presisere hvordan dette kan forstås i en kirkelig undervisnings- og læringskontekst, særlig knyttet til pedagogikk, materiell og planlegging av aktiviteter. Universell utforming bør forstås som et bredere pedagogisk prinsipp, der læringsarenaer, aktiviteter, kommunikasjon og materiell utformes slik at de er tilgjengelige for et mangfold av deltakere fra starten av. Samtidig bør formuleringene være realistiske med tanke på eksisterende rammer og bygg.

26. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst: I denne rammeplanen bør rammene for aldersgruppen tydeliggjøres gjennom bruk av kulepunkter, slik at forventningene til arbeidet kommer klarere frem. Samtidig anbefales det at overskriften «aktiviteter for aldersgruppen 6–12 år» tas bort.

Samarbeid med andre aktører bør også synliggjøres tydeligere, herunder organisasjoner, skole og kommune.

Videre bør det legges større vekt på frivillighet som en mulighet for denne aldersgruppen. Barn i alderen 6–12 år kan gis ansvar som ledere eller bidra som frivillige på arrangementer, både innenfor egne tilbud og i sammenhenger som ikke nødvendigvis er rettet mot deres egen aldersgruppe. Selv om det er nevnt kort at eldre barn kan være frivillige, bør det tydeliggjøres at dette også gjelder denne aldersgruppen, for eksempel i arbeid rettet mot yngre barn eller i andre arrangementer i menigheten.

27. Mener dere at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

☐ Ja

Fritekst:

28. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

☐ Ja

Fritekst:

29. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

☐ Ja

Fritekst: Det er ønskelig at eksempler tas ut av selve teksten, for å gjøre den mer konsis og generell. Dette gjelder blant annet formuleringer som «eksempler til aktiviteter i SFO-tid, etter skoletid eller barnekor» og «enkeltprosjekter gir rom for involvering i planlegging og gjennomføring av menighetens hovedgudstjeneste, som for eksempel leir, tårnagenthelg og Lys Våken».

30. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

☐ Ja

Fritekst: Det foreslås å endre punkt to fra «erfare at» til «bli kjent med», for å gjøre formuleringen mer konkret og tilgjengelig. Videre anbefales det å fjerne siste punkt om bibelord som formidler håp. Da det ikke kommer frem hvorfor håp er det eneste temaet som trekkes frem i denne rammeplanen.

31. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier?

☐ Ja

Fritekst: Forslag til endring av punkt to;
«Høytidsfortellinger (jul, påske, pinse). Påskefortellingen bør vektlegges som en helhetlig fortelling.»

32. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

☐ Ja

Fritekst: Kulepunktene er gode, men det foreslås en justering i strukturen ved at den sammenhengende teksten plasseres før kulepunktene, for å gi en bedre innføring og sammenheng.

Videre kan «markering/feiring av merkedager i kirkeåret» med fordel løftes frem som et eget kulepunkt, slik at sammenhengen mellom tekstene som er i fokus for aldersgruppen tydeliggjøres.

33. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

☐ Ja

Fritekst: Gode kulepunkter.

34. Er foresattes og fadderens rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

☐ Ja

Fritekst: Gode kulepunkter.

Veiledende lister-6-12 år

35. Bibeltekster: Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6-12 år?

Fritekst: se svar på spørsmål 20

36. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6-12 år?

Fritekst: Se svar på spørsmål 21

37. Har høringsinstansen innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster?

Fritekst: nei

38. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 23

39. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 24

Rammeplan for konfirmasjonstiden

40. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden?

Fritekst: Rammeplanen fremstår som godt skrevet, med en tydelig og gjennomarbeidet struktur. Det savnes imidlertid en innledning som beskriver hvem konfirmanten er, slik man finner i de øvrige rammeplanene.

I tillegg kan det med fordel tydeliggjøres i innledningen hva som er særlig viktig for læring i denne aldersgruppen.

Innholdselementene dekker mye av det konfirmantene kan møte i løpet av et konfirmantår, og samtidig som lite førende for menighetene. Det foreslås at noen av punktene innenfor alle tre innholdselementene gjøres til «skal» punkter for menighetene, at konfirmantene skal ha møtt/erfart/jobbet med... og at det videre vises til punkter man kan møte i konfirmanttiden.

41. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst: Det bør tydeliggjøres i rammeplanen hvordan samarbeid med organisasjoner og skole kan ivaretas. I denne fasen er det særlig viktig å reflektere over hvordan kirken kan være en naturlig arena videre i ungdommenes liv. Lokalt ungdomsarbeid i menigheten eller i byen bør synliggjøres og presenteres for konfirmantene i løpet av konfirmanttiden, for eksempel gjennom at de deltar én eller flere ganger i løpet av året i dette arbeidet.

Det er også viktig at konfirmantene får kjennskap til og mulighet for å bidra som frivillige i menighetens arbeid. Dette gir både verdifull læring og kan bidra til rekruttering. Videre bør muligheter for jobb og praksis i kirken presenteres/gjøres kjent for dem.

Begrepet barrierer for deltakelse bør utvides til å omfatte psykososiale og økonomiske forhold, i tillegg til fysiske barrierer. Mange kan oppleve utenforskap selv om de formelt er inkludert. Det

bør også synliggjøres at noen står i en form for sammensatt eller dobbel sårbarhet, der ulike forhold som funksjonsevne, psykisk helse, økonomi, kulturell eller språklig bakgrunn, eller sosial situasjon virker sammen og forsterker barrierer for deltakelse.

Hva som ligger i begrepet likeverdig deltakelse, kan også tydeliggjøres. Likeverd betyr ikke at alt skal være likt for alle, men at det legges til rette for ulike løsninger som gir reell mulighet for deltakelse. Dette innebærer også en balanse mellom felles tilbud og individuell tilrettelegging.

42. Er det innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)?

☐ Ja

Fritekst: Omfang og struktur på konfirmanttiden har ikke endret seg på 30 år. Dette er det samme omfanget som vi finner i plan for konfirmanttiden i Den norske kirke fra 1997. Med ramme på 60 timer undervisning, fordelt over 8 måneder, med minimum 8 møtepunkter/gudstjenester, og leir med ett begrenset omfang på totalt 8 timer per døgn. Leir anses i dag som svært viktig arbeid i konfirmanttiden, og forskning viser at leirens lengde er av betydning for om ungdommer vil fortsette i kirkens fellesskap etter endt konfirmanttid. Derfor stilles det spørsmål ved om det er lurt å sette en slik tidsbegrensning på leirens omfang i plan for konfirmanttiden? Selv om den er økt fra å kunne kun være 50% av konfirmanttiden til nå i forslag til ny rammeplan å være inntil 60% av konfirmanttidens omfang. Det stilles også spørsmål ved at kun 8 timer av et leirdøgn kan regnes inn i konfirmanttiden, er det hensiktsmessig?

Punkt 6 om inkludering, bør skilles fra samisk inkludering. Altså samisk bør gjøres til ett eget punkt.

Antall timer er «normalt» 60 timer, dette er ikke en tydelig ramme. Hvem bestemmer om det skal være færre eller flere? Kan man ha færre timer enn 60? eller betyr det at det er minimum. Dette punktet må tydeliggjøres.

43. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

☐ Ja

Fritekst:

44. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

☐ Ja

Fritekst: gode punkter som gir et stort spekter av hva man kan møte i konfirmanttiden.

45. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier?

Fritekst: gode punkter som gir et stort spekter av hva man kan møte i konfirmanttiden.

46. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst: gode punkter som gir et stort spekter av hva man kan møte i konfirmanttiden.

47. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst: I punkt tre står det at man kan invitere konfirmantene til å **øve på** Vår far, trosbekjennelsen, osv. Her kan man oppfordre dem til å **lære seg** Vår Far, trosbekjennelsen, osv.

48. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

☐ Ja

Fritekst: Gode punkter.

Veiledende lister bibeltekster- konfirmasjonstiden

49. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden?

Fritekst: se svar på spørsmål 20

50. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempelttekster for konfirmasjonstiden?

Fritekst: Se svar på spørsmål 21

51. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempelttekster?

☐ Nei

Fritekst:

52. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 23

53. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 24

Rammeplan for 13–19 år

54. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år?

Fritekst: En god rammeplan med godt innhold, forslag til endringer handler om å få struktur til å ligne de andre rammeplanene i større grad. Temaer som er viktig for aldersgruppen bør gjenspeiles i tekst utvalg og salme utvalg.

55. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst: Det savnes også i denne rammeplanen en tydeliggjøring av rammene for aldersgruppen i form av kulepunkter, slik det er gjort i konfirmantplanen. Dette vil bidra til å klargjøre forventninger og gi bedre oversikt.

For denne aldersgruppen er det heller ikke angitt noe omfang, slik som i de tidligere rammeplanene. Det bør fastsettes et minimumsomfang, gjerne på nivå med 6–12 år, for eksempel med invitasjoner annet hvert år. Samtidig bør betydningen av kontinuerlige arenaer tydeliggjøres som særlig viktig for denne aldersgruppen.

Frivillighet bør også løftes tydeligere frem, blant annet med tanke på ledertrening og ansvar. I tillegg bør samarbeid med organisasjoner, ungdomsskole og videregående skole synliggjøres, sammen med muligheter for praksis og arbeid i kirken.

Videre bør studiemuligheter og yrkesveier i kirken gjøres kjent for aldersgruppen. Det kan også være relevant å løfte frem kirkedemokrati som en del av dette, både på regionalt nivå og gjennom konkrete muligheter lokalt, som stemmerett og deltakelse i råd og utvalg.

56. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

☐ Ja

Fritekst:

57. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

☐ Ja

Fritekst: ja, men kan tydeliggjøres enda mer. Og unges medvirkning, hvordan legge til rette for at dette kan gjøres på en god måte i menigheten er viktig og savnes i rammeplanen.

58. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

☐ Ja

Fritekst: Noe av innholdet kan flyttes til rammer for aldersgruppen.

59. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

☐ Ja

Fritekst: Gode mål.

60. Er det innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier?

Fritekst: Punktet «eksempler på tekster som er utfordrende å oversette til norsk og samiske språk» anser vi ikke som et sentralt tema for aldersgruppen. Forstår endring til «kontekstuel bibelarbeid, som kan være relevant i kulturell/språklig/geografisk kontekst»

61. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst: Gode mål.

62. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst: Gode mål, men savner ett tydeligere språk på frivillighet.

63. Er foresattes og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

☐ Ja ☐ Nei

Fritekst: gode punkter

Veiledende lister bibeltekster - 13-19 år

64. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år?

Fritekst: se svar på spørsmål 20

65. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13-19 år?

Fritekst: Se svar på spørsmål 21

66. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

☐ Nei

Fritekst:

67. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 23

68. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 24,

Det bør oppfordres til å lage sammenhengende kurs/samlinger som for eksempel;

- Alpha og andre kurs om den kristne tro

- Gjennomgang av bøker i Bibelen

Rammeplan for unge voksne

69. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for unge voksne?

Fritekst: god rammeplan. Med god innledning om aldersgruppen og hva som er viktig for dem.

70. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst: Kan med fordel komme inn på rammer for aldersgruppen slik som plan for konfirmanntiden har. Kan si mer om frivillighet og muligheter for jobb i kirken og studier. Samarbeid med universitetsprestetjenesten, men også bare synlighet på universitet og i arbeidsliv. Samarbeid med organisasjoner og kommune. Kan også utbrodere det som sies om medvirkning og om kirkedemokratiet.

71. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

☐ Ja

Fritekst: Forslagene til aktiviteter er gode og relevante.

72. Mener dere at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

☐ Ja

Fritekst:

73. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

☐ Ja

Fritekst:

74. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»?

Fritekst: Gode punkter.

75. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst: formuleringen på punkt en er god, og kan med fordel brukes i flere av de andre rammeplanene som har samme fokus.

76. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»?

Fritekst: Gode punkter

Veiledende lister bibeltekster- unge voksne

77. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av tekster for unge voksne?

Fritekst: se svar på spørsmål 20, spesielt for denne aldersgruppen er listen unødvendig. For unge voksne bør det i tillegg til kirkeårets tekster (og kjernetekstlisten for aldersgruppa 13-19) tilbys muligheter der man leser ulike bibelske bøker mer i sammenheng. Eksempler på bøker som kan være relevante for dette er Jobs bok, Esekiel, Jona, Romerbrevet, Galaterbrevet, 1 Peters brev og Johannes Åpenbaring.

78. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av eksempelttekster for unge voksne?

Fritekst: Se svar på spørsmål 21

79. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempelttekster?

☐ Nei

Fritekst:

80. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 23

81. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 24

Det bør oppfordres til å lage sammenhengende kurs/samlinger som for eksempel;

- Alpha og andre kurs om den kristne tro
- Gjennomgang av bøker i Bibelen

Rammeplan for voksne

82. Har høringsinstansen overordnede innspill til rammeplan for voksne?

Fritekst:

83. Har høringsinstansen innspill på rammeplanens innledning?

Fritekst: kan med fordel komme inn på rammer for aldersgruppen slik som plan for konfirmanntiden har.

84. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen “For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken invitere dem til å: (...)”. Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om det er for lite forpliktende innhold i de seks rammeplanene generelt, og i rammeplanen for konfirmasjonstiden spesielt.

Fritekst:

85. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

☐ Ja

Fritekst:

86. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

☐ Ja

Fritekst:

87. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

☐ Ja

Fritekst: mener at inndelingen til aktiviteter ikke er nødvendig og at teksten hører til inn under innledningen.

88. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»?

Fritekst: Gode punkter

89. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»?

Fritekst: Gode punkter

90. Er det innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis» for voksne?

Fritekst: Gode punkter

91. Mener dere at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

☐ Ja

Fritekst: Anser denne listen som unødvendig da det også er forslag til aktiviteter under overskriften «aktiviteter».

Veiledende lister bibeltekster- voksne

92. Har høringsinstansen innspill til tekstutvalget for voksne?

Fritekst: se svar på spørsmål 20

For voksne bør det i tillegg til kirkeårets tekster (og kjernetekstlisten for aldersgruppa 13-19) tilbys muligheter der man leser ulike bibelske bøker mer i sammenheng. Eksempler på bøker som kan være relevante for dette er Jobs bok, Ezeiel, Jona, Romerbrevet, Galaterbrevet, 1 Peters brev og Johannes Åpenbaring.

93. Er det andre innspill til veiledende lister for bibeltekster?

☐ Nei

Fritekst:

94. Har høringsinstansen innspill til utvalg og omfang av salmer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 23

95. Har høringsinstansen innspill på praksisformer?

Fritekst: Se svar på spørsmål 24

Det bør oppfordres til å lage sammenhengende kurs/samlinger som for eksempel;

- Alpha og andre kurs om den kristne tro
- Gjennomgang av bøker i Bibelen